

Ekonomika solární soustavy pro bytové domy

- výpočet ekonomických parametrů**
- okrajové podmínky výpočtu**
- konkrétní příklady**

Solární teplo pro bytové domy – ForArch 2011

Praha 23.9.2011

Ing. Lukáš Emingr

- 1) Vstupní informace pro hodnocení solárních systémů
- 2) Růst cen energií, nutnost energetických úspor
- 3) Způsoby výpočtu ekonomického vyhodnocení
- 4) Stanovení úspor emisí
- 5) Konkrétní příklad z praxe
- 6) Závěry a doporučení, nejčastější chyby

Údaje nutné pro energetickou bilanci a návrh solárního systému

- způsob využití objektu (administrativa, bydlení, školství)
- počet osob využívajících objekt (pro stanovení potřeby)
- spotřeba teplé vody (ideálně skutečný odběr)
- spotřeba energie na přípravu TV a vytápění
- stávající způsob přípravy teplé vody a vytápění objektu
- plocha, kam je možno sol. systém instalovat
- skladba střešního pláště (pro kotvení systému)
- půdorys a výška technické místnosti
(geometrie stavby – vedení potrubí) + orientace střechy ke světovým stranám

Údaje nutné pro ekonomickou bilanci a návrh solárního systému

- investiční náklady solární soustavy
- provozní náklady
- energetické zisky solární soustavy
- úspora energie instalací solární soustavy
- diskontní sazba (míra ceny investovaného kapitálu)
- místní cena energie a její předpokládaný růst

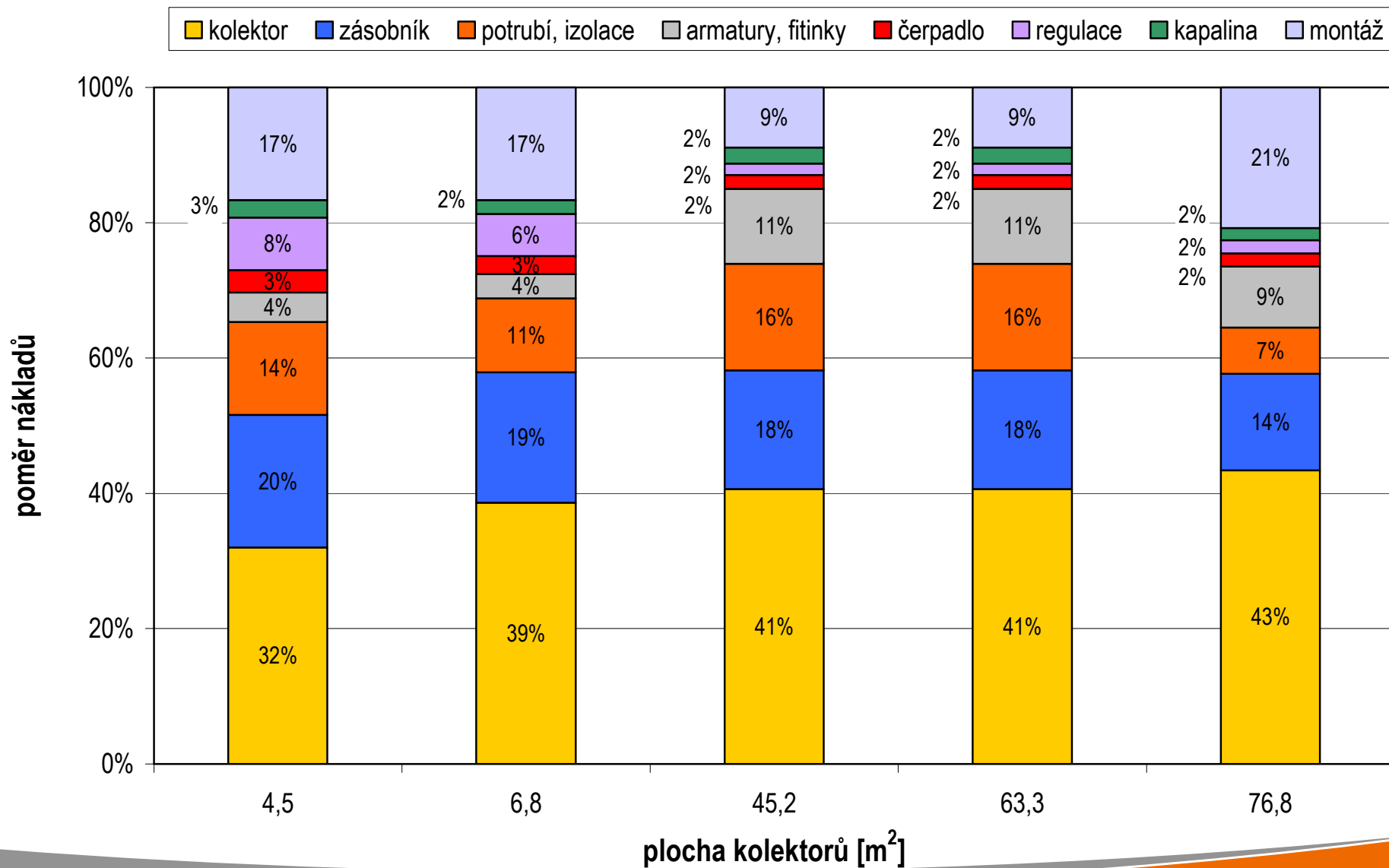

Údaje nutné pro ekonomickou bilanci a návrh solárního systému

Investiční náklady (všechny výdaje spojené s instalací):

- studie, projektová dokumentace a příprava
  - materiál (kolektory, konstrukce, zásobníky, potrubí, izolace,...)
  - doprava a montáž (náklady na instalaci)
  - náklady na provoz a údržbu systému
  - náklady na stavební úpravy spojené s instalací systému (nezbytné)
- čím větší solární soustava, tím nižší měrné náklady v Kč/m²
- čím větší solární soustava, tím více se odvíjejí od ceny solárních kolektorů
- pro **velké soustavy** nad 100 m²: kolektory 50 % investice
- maloplošné solární soustavy **25 až 30 tisíc Kč/m²**
  - velkoplošné solární soustavy **15 až 20 tisíc Kč/m²**

➤ Rozdělení investičních nákladů

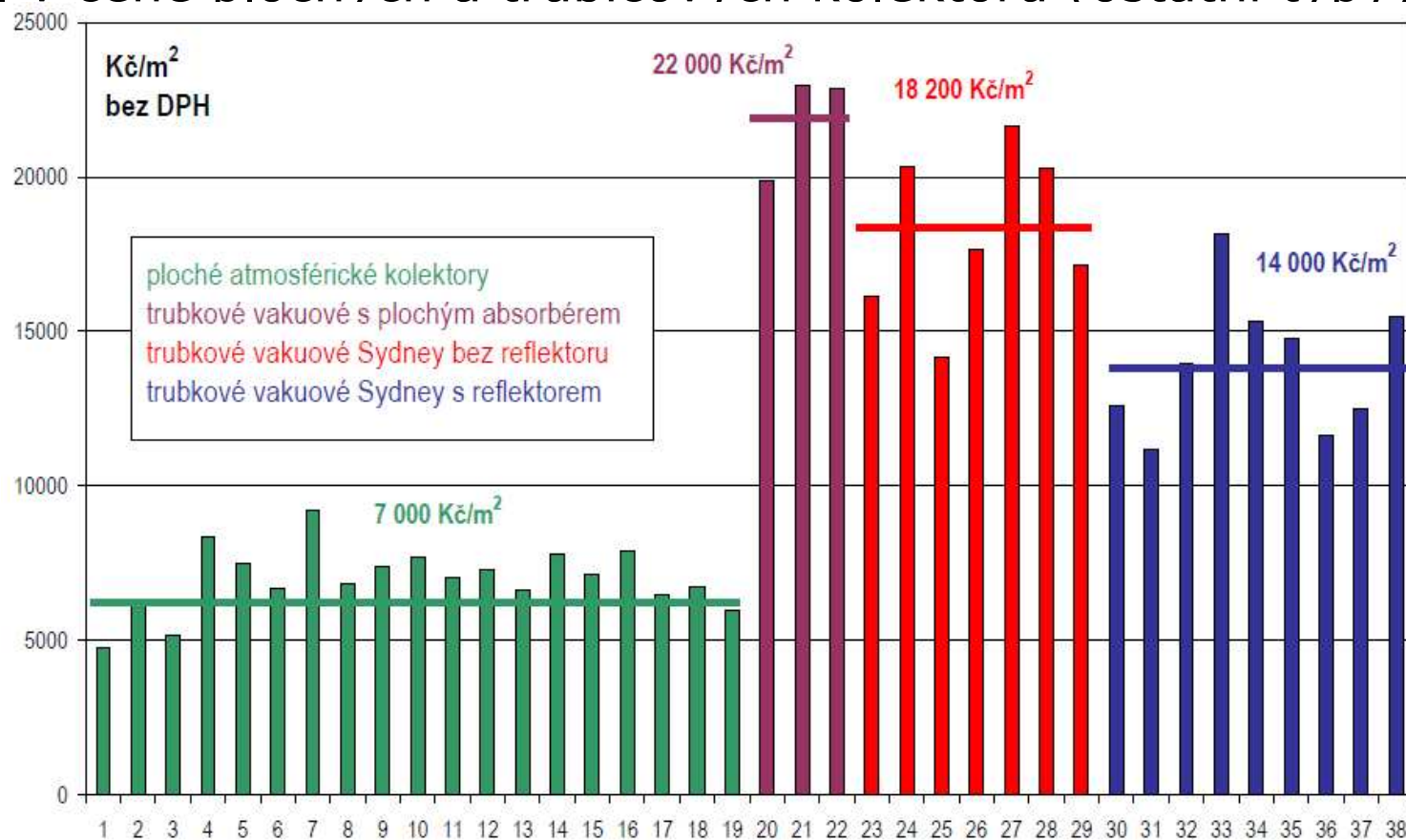

➤ Vstupy pro ekonomické hodnocení

Solární kolektory:

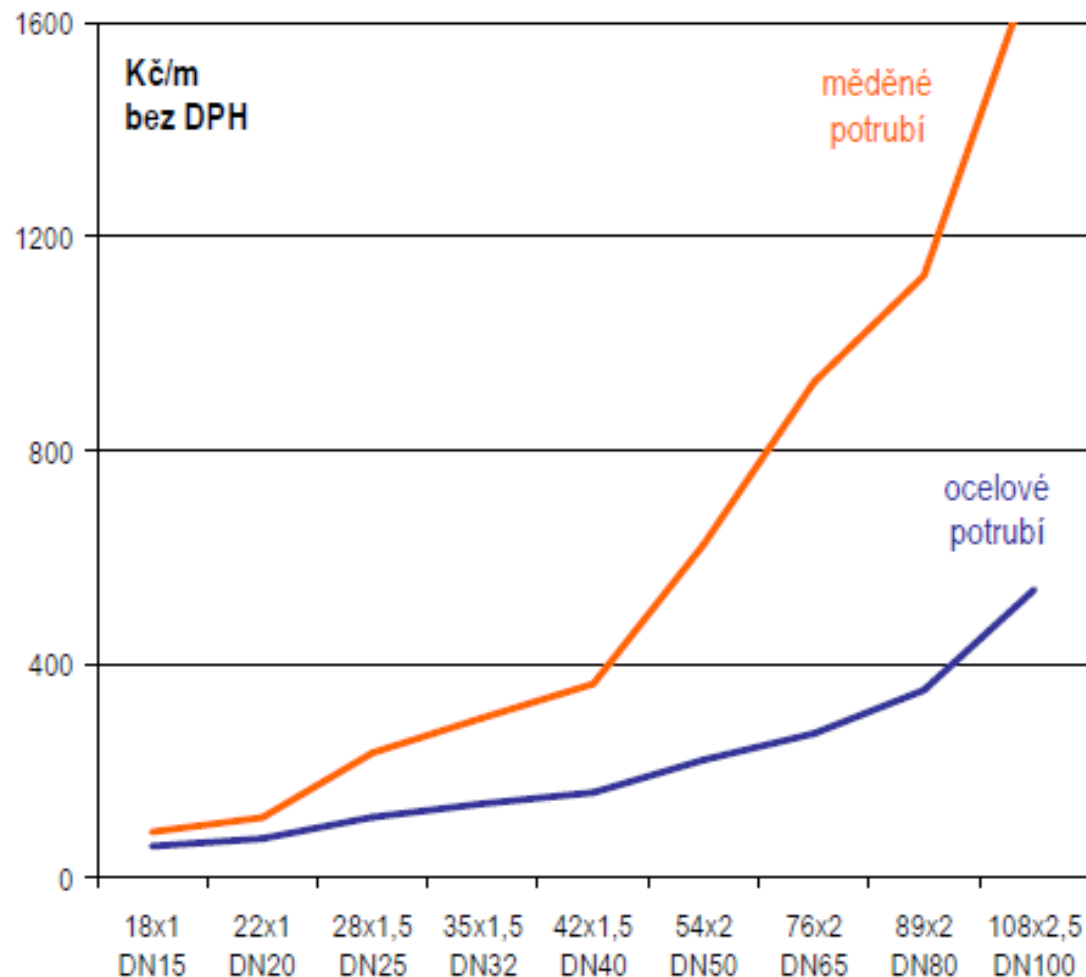
- cena solárních kolektorů výrazně ovlivňuje celkovou investici
- rozdíl v ceně plochých a trubicových kolektorů (ostatní typy)

Ostatní investiční náklady:

- potrubí (volba materiálu a průměru)
- tepelná izolace potrubí (tloušťka, materiál)
- solární zásobník (materiál, typ)

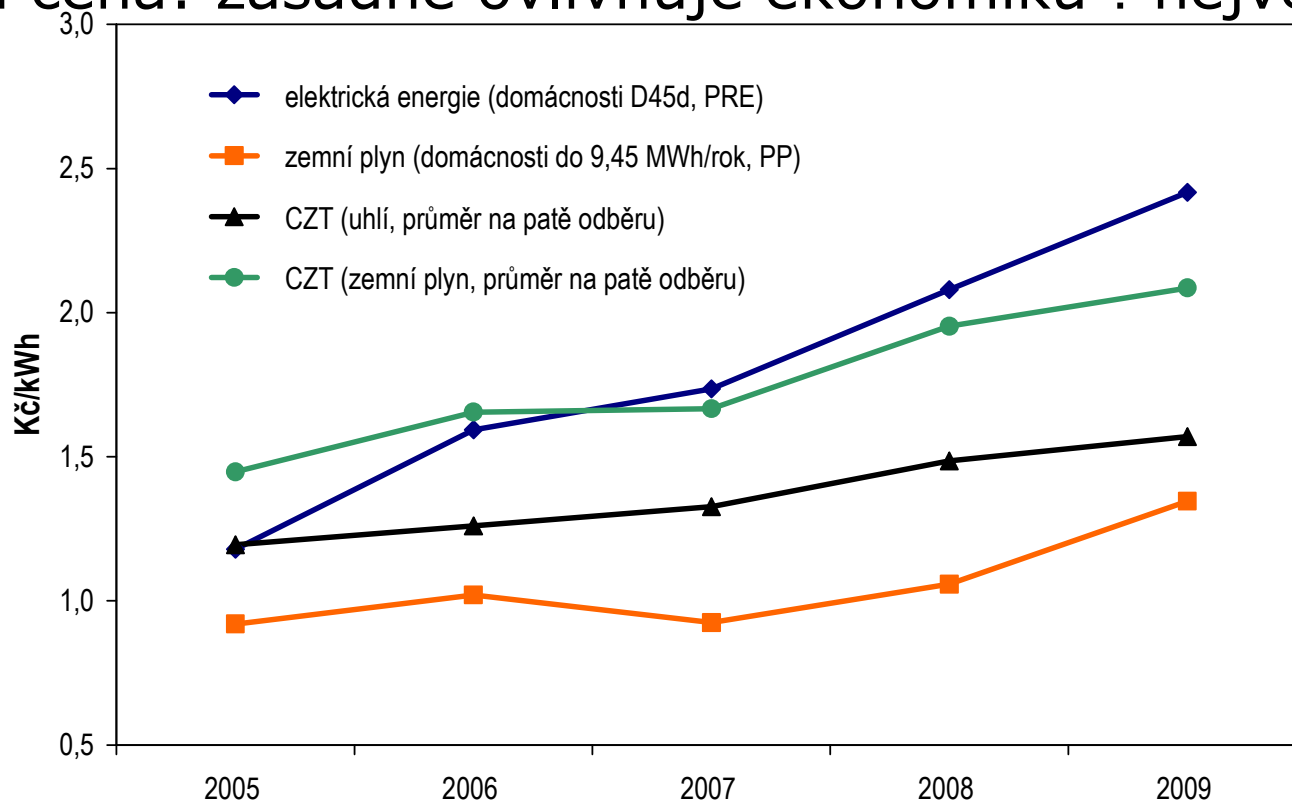
Údaje nutné pro ekonomickou bilanci a návrh solárního systému

Ostatní vstupní informace:

- roční využití instalovaného výkonu
- typ stávajícího paliva pro přípravu TV a vytápění
- stávající cena energie pro přípravu TV a vytápění (vývoj ceny energie)
- úroková sazba případného úvěru
- vlastní zdroje investora pro financování investice
- předpokládaný meziroční růst ceny energie
- sazba daně z přidané hodnoty
- provozní náklady (pomocná energie, náklady na údržbu a provoz, pojištění)
- revize, opravy, obnova – systém řízení zařízení (reinvestice zásadně ovlivňují ekonomiku projektu)

budoucí cena: zásadně ovlivňuje ekonomiku ! největší nejistota !

Do ceny elektrické energie pro výpočet návratnosti se nezapočítávají stálé poplatky za instalovaný jistič, neboť úsporou spotřeby energie instalací solární soustavy se nijak nemění.

- Prostá doba návratnosti T_s

- pouze pomocné kritérium
- nezohledňuje skutečnou časovou hodnotu peněz
- ukazuje pokrytí inv. nákladů příjmy z projektu

$$T_s = \frac{IN}{CF}$$

kde: IN investiční výdaje projektu

CF roční přínosy projektu (cash flow, změna peněžních toků pro realizaci projektu)

- Diskontovaná doba návratnosti T_d = doba splácení investice

- zohledňuje diskont, růst ceny energie
- když diskont = růstu ceny energie, $T_d = T_s$

$$\sum_{t=1}^{\tau_d} RU \frac{(1+p)^t}{(1+r)^t} = IN$$

RU = roční úspora nákladů
 p = tempo růstu ceny energie
 r = diskontní míra

- Reálná doba návratnosti T_{sd}
  - stanovena z níže uvedené podmínky $NPV = 0$
  - ukazuje čas, kdy příjmy z projektu vyrovnají náklady
  - uvažuje hodnotu toků peněz

$$\sum_{t=1}^{T_{sd}} CF_t \cdot (1+r)^{-t} - IN = 0$$

kde: CF_t roční přínosy projektu (změna peněžních toků pro realizaci projektu)
 r diskont
 $(1+r)^{-t}$ odúročitel

Diskont = diskontní míra = „meziroční změna hodnoty úrokové míry“ - *převádí budoucí hodnotu investice na současnou*

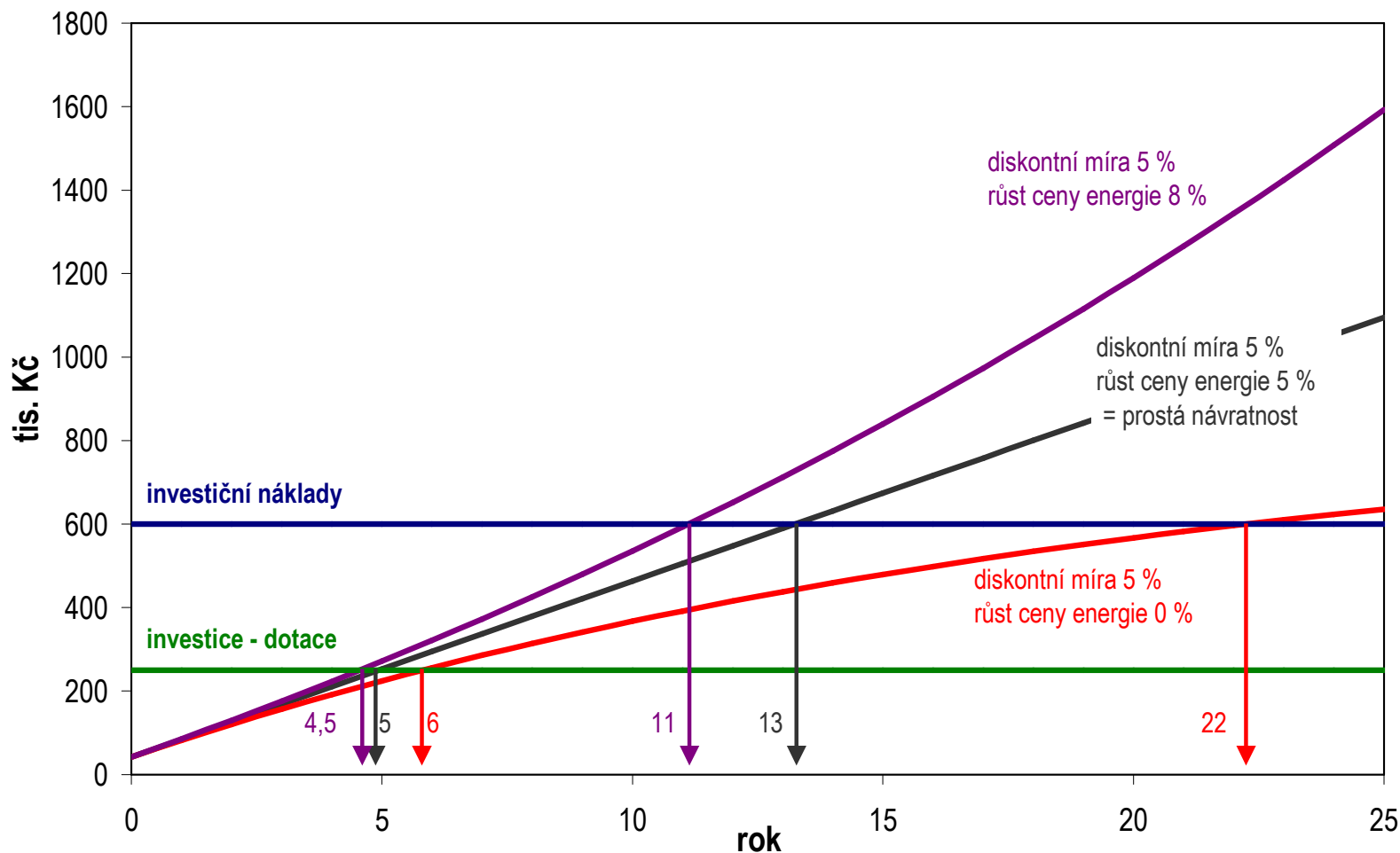
vlastní peníze uložené v bance

diskontní míra = spořicí úrok v bance (často méně než 1 %)

půjčka, úvěr od banky

diskontní míra = úrok úvěru (5 %)

» Výpočty ekonomického vyhodnocení

Vliv okrajových podmínek faktoru času při výpočtu ekonomické návratnosti

- Čistá současná hodnota
  - diskontovaný kumulovaný tok hotovosti v posledním roce hodnocení
  - čím vyšší je hodnota NPV, tím je opatření ekonomicky výhodnější
  - pokud je NPV záporná, nelze zařízení za daných podmínek realizovat
  - srovnání několika opatření (nejvyšší vítězí)

$$NPV = \sum_{t=1}^{T_z} CF_t \cdot (1+r)^{-t} - IN$$

kde: T_z doba životnosti (hodnocení) projektu

- Cash Flow
  - tok hotovosti CF v daném roce
$$CF = RU - IN$$
  - RU = úspory provozních nákladů vyvolaných realizací daného opatření
(náklady před – náklady po realizaci)
  - IN = investiční náklady spojené s realizací opatření

Údaje nutné pro hodnocení ekologických ukazatelů a pro vyčíslení úspor misí

- druh původního paliva pro přípravu TV a vytápění
- úspora energie (MWh/GJ) vzniklá přechodem na solární systém

Z emisních koeficientů (vyhláška č. 425/2004, Nařízení vlády č. 352/2002 Sb. + jeho aktualizací) a energetické úspor vzniklé přechodem na solární systém lze snadno vyčíslit úsporu emisí a tím pádem pozitivní vliv na životní prostředí

Všeobecné emisní faktory oxidu uhličitého dle Vyhlášky č. 425/2004 Sb.

Druh paliva	Emisní faktor CO ₂
Hnědé uhlí	0,36
Černé uhlí	0,33
Těžký topný olej	0,27
Lehký topný olej	0,26
Zemní plyn	0,20
Biomasa	0
Elektřina	1,17

Emisní faktory jsou uvedeny v tunách CO₂/MWh výhřevnosti paliva. Ostatní emisní faktory (tuhé látky, NO_x, CO, SO₂, organické látky) vycházejí z NV č. 352/2002 Sb. a jeho aktualizací

- Vstupní informace
  - Spotřeba teplé vody (důležité pro návrh solárního systému)
  - Spotřeba energie (na přípravu TV i vytápění) důležité pro vyčíslení úspor (ekonomických i ekologických)
  - Investiční náklady
  - Podmínky úvěru
  - Obsazenost objektu

Pro stanovení úspor je dobré znát reálnou spotřebu TV v průběhu jednotlivých měsíců v roce (stanovit rozdíl mezi létem a zimou).
Nejdůležitějším údajem je ale **denní spotřeba TV**.

Bytový dům – příprava teplé vody

Denní spotřeba TV	cca 5000 l/den
Spotřeba tepla na přípravu TV	581,34 GJ
Cena 1 GJ na přípravu TV	418 Kč/GJ (CZT)
Počet bytů / počet obyvatel	48 / 142
Doplňkové informace	
Příprava TV přes CZT s výměňkovou stanicí	Rozměry technické místnosti
Skladba střešní kce. pro návrh kotvení	Rozměry a orientace střechy
Výška objektu, trasa potrubí,...	

► Příklad návrhu – výpočet 1

Počet jednotek (osob, míst, lůžek, sprch ap.):	142	jednotek
Spotřeba na jednotku:	35	l/jedn.den
Je snížená spotřeba tepla v letních měsících u obytných budov	ANO	<input type="button" value="▼"/>
Příprava teplé vody a vytápění		
Denní spotřeba teplé vody $V_{TV,den}(15^{\circ}\text{C} / 60^{\circ}\text{C})$	4970	l/den
Studená voda t_{sv}	10	$^{\circ}\text{C}$
Teplá voda t_{tv}	55	$^{\circ}\text{C}$
Srážka z tepelných zisků kolektorů vlivem tep. ztrát ρ	0,1	Příprava teplé vody a vytápění, od 50 do 200 m ² <input type="button" value="▼"/>
Přirážka na tep. ztráty při přípravě teplé vody z	0,15	Zásobníkový ohřev bez cirkulace <input type="button" value="▼"/>
		přirážka CZT 2
Vytápění objektu - použít data z výpočtu podle ČSN EN 13790		
Tepelná ztráta domu Q_z	0	kW
Vnitřní výpočtová teplota t_{iu}	20	$^{\circ}\text{C}$
Venkovní výpočtová teplota t_{eu}	-12	$^{\circ}\text{C}$
Předpokládaná energetická náročnost budovy (vytápění)	běžný standard, vyhláškou požadované tepelné vlastnosti konstrukcí <input type="button" value="▼"/>	
Přirážka na tepelné ztráty otopné soustavy v	5	%
Bazén		
Plocha vodní hladiny bazénu A_b	0	m ²
Typ bazénu	Vnitřní - mimo doby provozu zakrývaný <input type="button" value="▼"/>	
Teplota bazénové vody v době provozu $t_{w,p}$	0	$^{\circ}\text{C}$
Teplota bazénové vody mimo dobu provozu $t_{w,n}$	0	$^{\circ}\text{C}$
Teplota vzduchu v prostorech bazénu v době provozu $t_{u,p}$	0	$^{\circ}\text{C}$
Teplota vzduchu v prostorech bazénu mimo provoz $t_{u,n}$	0	$^{\circ}\text{C}$
Denní provozní doba bazénu τ_p	12	h
Počet návštěvníků za měsíc		osob/měs

► Příklad návrhu – výpočet 2

Parametry solárních kolektorů

Optická účinnost η_0	0,788	-
Lineární součinitel tepelné ztráty kolektoru a_1	3,48	W/m ² .K
Kvadratický součinitel tepelné ztráty kolektoru a_2	0,005	W/m ² .K ²
Počet kolektorů	32	ks
Plocha apertury solárního kolektoru A_{k1}	2,26	m ²
Celková plocha apertury kolektorů	72,32	m ²
Střední denní teplota v solárních kolektorech $t_{k,m}$	40	°C
Sklon kolektoru β	45	°
Azimut kolektoru γ (jih = 0°)	30	°

Příprava teplé vody, 35 % ≤ pokrytí ≤ 70 %

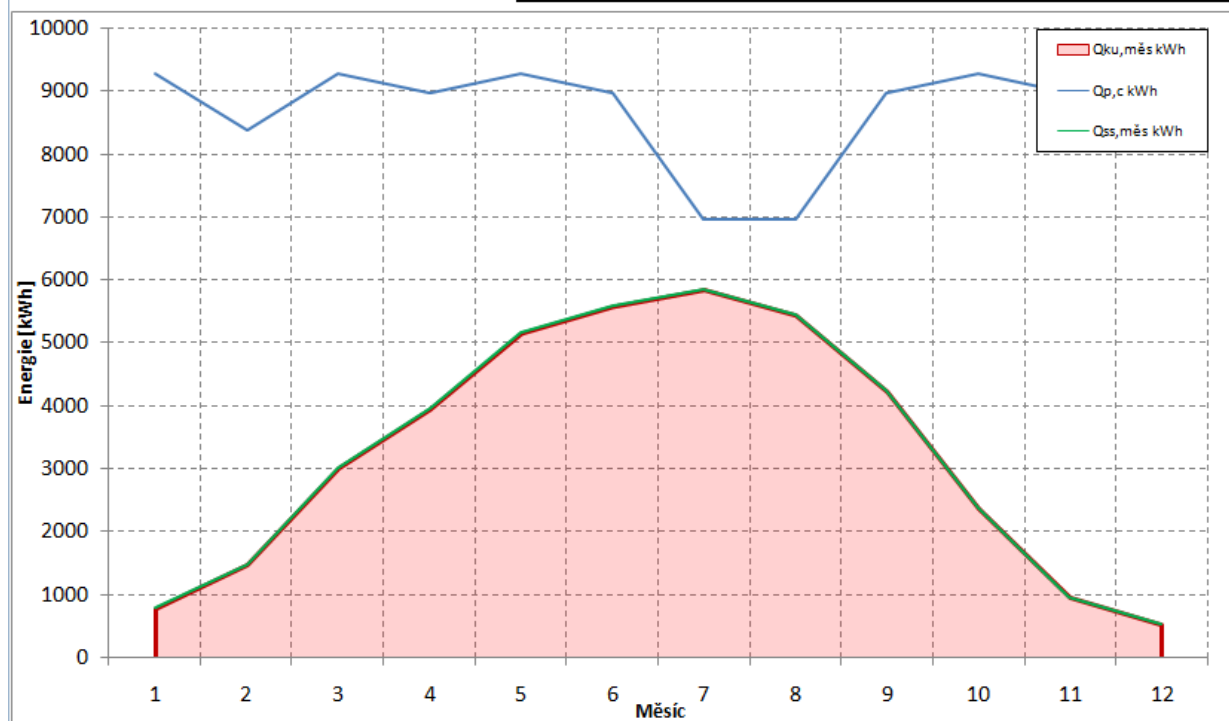
Vyhodnocení

Měrný energetický zisk ze solární soustavy $q_{ss,\mu}$	546	kWh/m ² .rok
Celkový energetický zisk ze solární soustavy Q_{ss}	39490	kWh/rok
Solární pokrytí (podíl solární soustavy) f	38	%

► Příklad návrhu

měsíc	n	t _{ep}	t _{es}	G _{T,m}	η _k	H _{T,den}	H _{T,měs}	Q _{ku,měs}	Q _{p,TV}	Q _{p,WY}	Q _{A,baz}	Q _{p,c}	Q _{ss,měs}	
	dny	°C	°C	W/m ²	–	kWh/m ² .den	kWh/m ²	kWh	kWh	kWh	kWh	kWh	kWh	
1	31	-1,5	2,2	380	0,42	1,04	32,1	796	9273	0	0	9273	796	
2	28	0	3,4	451	0,49	1,85	51,9	1491	8376	0	0	8376	1491	
3	31	3,2	6,5	505	0,55	3,05	94,6	3026	9273	0	0	9273	3026	
4	30	8,8	12,1	506	0,59	3,83	114,9	3961	8974	0	0	8974	3961	
5	31	13,6	16,6	491	0,62	4,61	143,1	5169	9273	0	0	9273	5169	
6	30	17,3	20,6	478	0,64	4,95	148,5	5592	8974	0	0	8974	5592	
7	31	19,2	22,5	480	0,66	4,90	152,0	5859	6955	0	0	6955	5859	
8	31	18,6	22,6	493	0,66	4,54	140,6	5455	6955	0	0	6955	5455	
9	30	14,9	19,4	492	0,64	3,78	113,5	4241	8974	0	0	8974	4241	
10	31	9,4	13,8	454	0,58	2,27	70,3	2386	9273	0	0	9273	2386	
11	30	3,2	7,3	391	0,48	1,15	34,4	972	8974	0	0	8974	972	
12	31	-0,2	3,5	350	0,41	0,73	22,7	541	9273	0	0	9273	541	
								1119	39490	104548	0	0	104548	39490

➤ Příklad návrhu – energetická bilance

Potřeba energie, solární zisky a úspory na přípravě TV

Potřeba energie na přípravu TV	104548	kWh/rok
Využitelný solární zisk, bez letních přebytků	39490	kWh/rok
Potřeba energie na dohřev	65058	kWh/rok
Solární podíl na přípravě TV / rok	38%	
Zisk z 1 m2 kolektorové plochy	546	kWh/rok
Úspora CO ₂	14,21	t

» Příklad návrhu - financování

- Základní podmínky investičního úvěru
  - splatnost úvěru do 15 let
  - úroková sazba 5 – 6%
  - jednorázové čerpání úvěru / postupné
  - splácení úvěru postupné i anuitní, max 5% neplatičů z celkových 142 osob
  - 20% spoluúčast z vlastních zdrojů
  - měsíční splátka úvěru = max. 80% měsíční platby do fondu oprav
  - úvěr je zproštěn od poplatků za vyhodnocení žádosti a zpracování úvěru

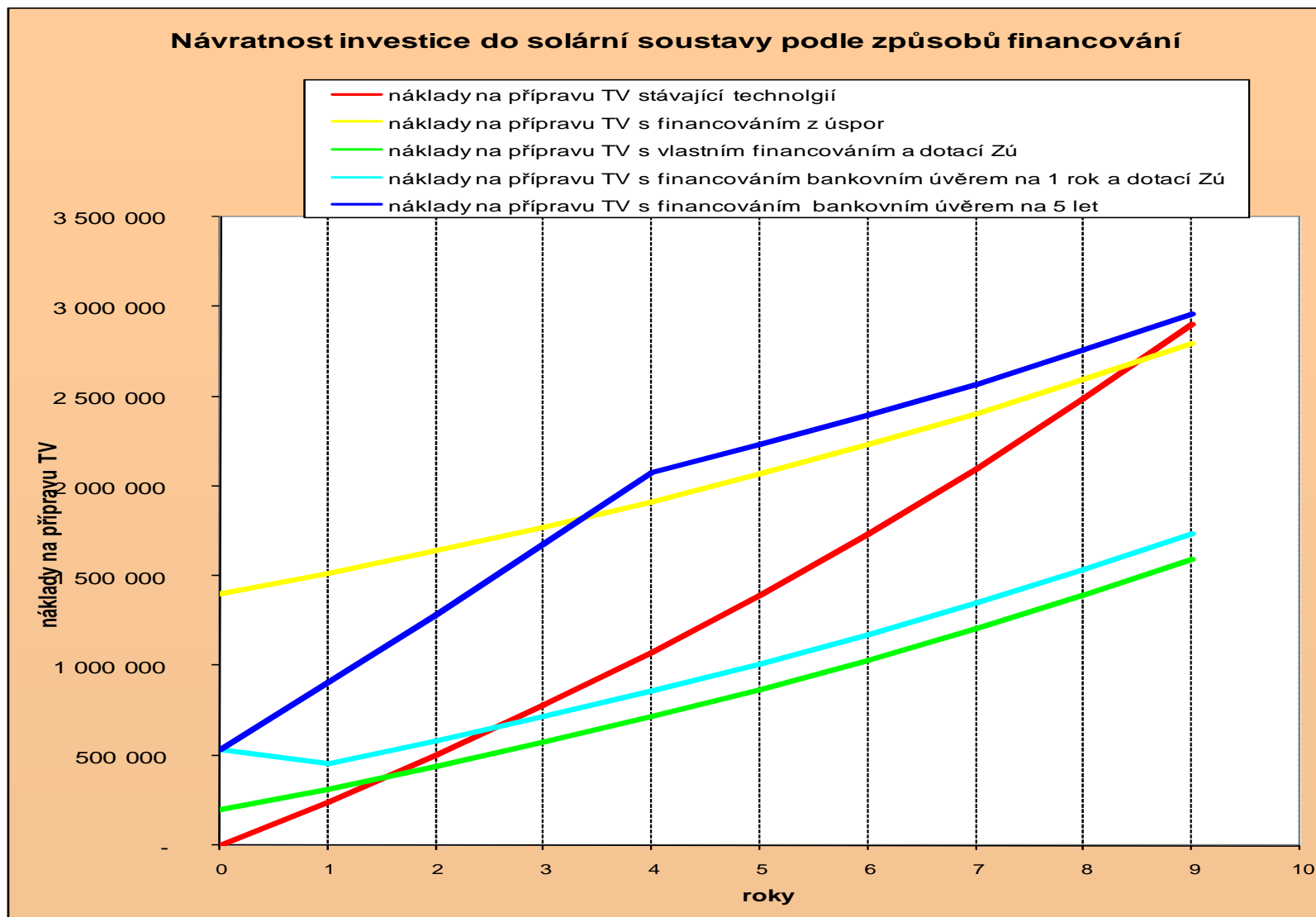

Možnosti financování investice

Výše investice		1 400 000 Kč
Výše úvěru		1 120 000 Kč
Vlastní zdroje 20%		280 000 Kč
Úroková míra %		5,50%
Varianta s bankovním úvěrem 5 let bez dotace a vlastními zdroji 20 %		
Měsíční splátka		21 393 Kč
Počet splátek		60
Celkem zaplaceno		1 283 598 Kč
Celkem úspory za 5 let		725 610 Kč
Finanční náklady-úrok		163 598 Kč
Varianta s bankovním úvěrem 1rok s dotací a vlastními zdroji 20 %		
Měsíční splátka		21 393 Kč
Počet splátek		12
Celkem zaplaceno		256 720 Kč
Celkem úspory za 1 rok		126 177 Kč
Finanční náklady-úrok		61 600 Kč
Varianta s bankovním úvěrem 1/2 roku s dotací a vlastními zdroji 20 %		
Měsíční splátka		21 393 Kč
Počet splátek		6
Celkem zaplaceno		128 360 Kč
Celkem úspory za 1/2 roku		63 088 Kč
Finanční náklady-úrok		30 800 Kč

» Návratnost investice dle financování

➤ Příklad 2 - RD – prostá doba návratnosti

- Vstupní údaje:
  - rodinný dům se sedlovou střechou – 2 b.j.
  - 5 osob
  - 40l/os/den
  - současná příprava TV – el. zásobník 200l
  - cena elektřiny včetně paušálů:
2950,17 Kč/MWh
  - současná platba za přípravu TV: 14455,83Kč/rok
  - ploché sol. Kolektory (akční sady výrobců)
  - instalace: sklon 45°, odklon od jihu 45°

» Výpočet dle ZÚ

Bilance solárních systémů pro potřeby programu Zelená úsporám v souladu s Dodatkem č. 1 ke Směrnici MŽP č. 9/2009

Akce:	RD - Velim	Počet jednotek (osob, míst, lůžek, sprch ap.):	5	jednotek
		Spotřeba na jednotku:	40	l/jedn.den
Adresa:	Velim 333	Je snížená spotřeba tepla v letních měsících u obytných budov	ANO	5
Příprava teplé vody a vytápění				
		Denní spotřeba teplé vody $V_{TV,den}$ (15°C / 60°C)	200	l/den
		Studená voda t_{SV}	10	°C
		Teplá voda t_{TV}	55	°C
		Srážka z tepelných zisků kolektorů vlivem tep. ztrát p	0,2	Příprava teplé vody, do 10 m2
		Přirážka na tep. ztráty při přípravě teplé vody z	0,15	Zásobníkový ohřev bez cirkulace
		Vytápění objektu - použít data z výpočtu podle ČSN EN 13790	NE	
		Tepelná ztráta domu Q_z		kW
		Vnitřní výpočtová teplota t_{vy}		°C
		Venkovní výpočtová teplota t_{ev}		°C
		Předpokládaná energetická náročnost budovy (vytápění)	běžný standard, vyhláškou požadované tepelné vlastnosti konstrukcí	
		Přirážka na tepelné ztráty otopné soustavy v	5	%

Typ budovy	Typ spotřeby	$V_{TV,den,os}$ [l/os.den]
Obytné budovy	Nízký standard	10 - 20
	Střední standard	20 - 40
	Vysoký standard	40 - 80

Parametry solárních kolektorů

Optická účinnost η_0	0,77	-
Lineární součinitel tepelné ztráty kolektoru a_1	3,681	W/m ² .K
Kvadratický součinitel tepelné ztráty kolektoru a_2	0,0173	W/m ² .K ²
Počet kolektorů	2	ks
Plocha apertury solárního kolektoru A_{K1}	2,26	m ²
Celková plocha apertury kolektorů	4,5	m ²
Střední denní teplota v solárních kolektorech t_{KM}	40	°C
Sklon kolektoru β	45	°
Azimut kolektoru γ (jih = 0°)	45	°

Vyhodnocení

Hodnota se vyplňuje do krycího listu verze 2.1 ř.27	Potřeba tepla pro přípravu TV	4207	kWh/rok	VYHOVUJE podmínkám programu ZÚ v oblasti podpory C31
Hodnota se vyplňuje do krycího listu verze 2.1 ř.62	Potřeba tepla pro vytápění	0	kWh/rok	
Hodnota se vyplňuje do krycího listu verze 2.1 ř.76	Měrný využitelný zisk solární soustavy $q_{SS,U}$	415	kWh/m ² .rok	
Hodnota se vyplňuje do krycího listu verze 2.1 ř.77	Celkový využitelný zisk solární soustavy $Q_{SS,U}$	1878	kWh/rok	
Hodnota se vyplňuje do krycího listu verze 2.1 ř.77	Tepelný zisk solární soustavy využitý pro přípravu TV	1878	kWh/rok	
Hodnota se vyplňuje do krycího listu verze 2.1 ř.78	Tepelný zisk solární soustavy využitý pro vytápění	0	kWh/rok	
	Solární podíl (pokrytí potřeby tepla) f	45	%	

» Závěry hodnocení RD

- Výstupy a závěry:
  - solární podíl na přípravě TV = 45%
  - úspora 6505 Kč / rok
  - přechod z el. na plynový dohřev = spontánní úspora ze změny paliva = 2194 Kč/ rok
  - celková úspora za rok: 8699Kč

Investice:

- nový plynový kotel = 25000 Kč
- kpl. solární systém = 137000 Kč
- celkové investiční náklady na realizaci = 162000 Kč
- dotace 55000 Kč (dotace Zelená úsporám)
- celkové náklady: 107000 Kč (po odečtení dotace)

Návratnost = 107000/8699Kč = 12,30 let (s dotací)

Návratnost = 162000/8699Kč = 18,60 let (bez dotace)

» Závěry a doporučení

Ekonomika solárních soustav závisí na:

- měrném solárním zisku (plocha kolektorů)
- investičních nákladech (co vše zahrnují)
- bivalentním zdroji (typu paliva a jeho ceně)
- způsobu zapojení systému
- způsobu využití systému (typu budovy,..)
- stavu ostatních souvisejících zařízení
- způsobu financování (diskontní míra)
- správném návrhu sol. systému
- provozu a údržbě a jejich ceně

Chyby ekonomického hodnocení:

- podcenění investičních nákladů
- přecenění energetických zisků
- špatný odhad růstu ceny energií
- podcenění úspory (nadhodnocení účinnosti původního zdroje!)

DĚKUJI ZA POZORNOST

Kontakt:

Ing. Lukáš Emingr

e-mail: lukas.emingr@energy-benefit.cz

gsm: +420 731 533 817

Energy Benefit Centre o.p.s., Thákurova 4, 160 00 Praha 6

tel.: 270 003 308

e-mail: kontakt@energy-benefit.cz

Web: www.energy-benefit.cz

